

خەنزۇ تىلى پۈتۈنچۇئا
تاۋۇشى ئوقۇتۇشى ۋە مەشىق

汉语普通话语音教学
详解与训练

刘广徽 木哈拜提·哈斯木 编著

خەنزۇچە - ئۇيغۇرچە سېلىشتۇرما دەرسلىك
汉维对照



北京语言大学出版社
BEIJING LANGUAGE AND CULTURE
UNIVERSITY PRESS

خەنزۇ تىلى پۈتۈڭخۇا
تاۋۇشى ئوقۇتۇشى ۋە مەشىق
汉语普通话语音教学
详解与训练

刘广徽 木哈拜提·哈斯木 编著

خەنزۇچە - ئۇيغۇرچە سېلىشتۇرما دەرسلىك

汉维对照



北京语言大学出版社
BEIJING LANGUAGE AND CULTURE
UNIVERSITY PRESS

图书在版编目(CIP)数据

汉语普通话语音教学详解与训练：汉维对照 / 刘广徽，木哈拜提·哈斯木编著. -- 北京：北京语言大学出版社，2015.5

ISBN 978-7-5619-4000-6

I. ①汉… II. ①刘… ②木… III. ①普通话—语音—中小学—师资培训—教材②普通话—语音—学前教育—幼教人员—师资培训—教材 IV. ① G634.303 ② G613.2

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2015)第 081167 号

书 名：汉语普通话语音教学详解与训练：汉维对照
HANYU PUTONGHUA YUYIN JIAOXUE XIANGJIE YU XUNLIAN:
HAN-WEI DUIZHAO

责任印制：姜正周

出版发行：**北京语言大学出版社**

社 址：北京市海淀区学院路 15 号 邮政编码：100083

网 址：www.blcup.com

电 话：发行部 010-82303650/3591/3648

编辑部 010-82303390

读者服务部 010-82303653

网上订购电话 010-82303908

客户服务信箱 service@blcup.com

印 刷：北京中科印刷有限公司

经 销：全国新华书店

版 次：2015 年 5 月第 1 版 2015 年 5 月第 1 次印刷

开 本：787 毫米 × 1092 毫米 1/16 印张：20.75

字 数：492 千字

书 号：ISBN 978-7-5619-4000-6 / H·14276

定 价：48.00 元

凡有印装质量问题，本社负责调换。电话：010-82303590

目 录

第一部分 理论知识与教学方法

第一节 导论	1
一 语音教学的重要性及有关语音的一些基本概念	1
(一) 语音教学的重要性	1
(二) 有关语音的一些基本概念	2
二 汉语普通话作为第二语言教学的语音教学系统	5
三 《汉语拼音方案》及其与汉语普通话语音教学的关系	6
第二节 声调与声调教学	8
一 声调教学的重要性	9
二 有关声调的一些基本概念	9
三 声调教学注意事项	10
(一) 单音节字、词四个声调的教学要点	10
(二) 四个声调的教学顺序	11
(三) 单音节字、词定调练习	14
(四) 用高低不同唱名起调唱读四声	15
(五) 双音节词语定调练习	15
(六) 三音节和四音节词语定调练习	18
(七) 怎样纠正声调错误	19
第三节 声母与声母教学	21
一 汉语普通话声母的分类	22
二 声母发音要领与语音描述	24
(一) b—p	24
(二) d—t	25
(三) g—k	26
(四) j—q	28
(五) zh—ch	29
(六) z—c	30
(七) f	32

(八) h	32
(九) x	33
(十) sh	34
(十一) r	35
(十二) s	35
(十三) m	36
(十四) n	36
(十五) l	37
三 几组声母的比较	38
(一) 不送气音和送气音的对比	38
(二) 声母 m 与 n 的比较	38
(三) 声母 p 与 f 的比较	39
(四) 声母 f 与 h 的比较	40
(五) 声母 l 与 r 的比较	41
(六) 声母 n 与 l 的比较	42
(七) 声母 s 与 c 的比较	43
(八) 声母 x 与 s 的比较	44
(九) 声母 sh 与 x 的比较	45
(十) 声母 sh 与 s 的比较	46
(十一) 声母 ch 与 s 的比较	47
四 声母教学应注意的问题及纠正常见发音错误的方法	47
(一) 常见发音错误产生的原因	48
(二) 教师纠正学生发音错误应注意的问题	48
(三) 纠正学生声母发音错误的具体方法	49
第四节 韵母与韵母教学	60
一 韵母的分类	61
二 韵母教学中应注意的问题	62
三 韵母发音要领与语音描述	63
(一) 单韵母	63
(二) 复韵母	74
(三) 鼻韵母	91
(四) 特殊韵母	111

第五节 音节、声韵拼合、介音与拼写规则及其教学	119
一 音节与音节的教学	119
(一) 什么是音节	119
(二) 音节的构成	119
(三) 音节在汉语作为第二语言教学中的作用	121
(四) 音节教学中应注意的问题	123
二 声韵拼合与音节的教学	125
(一) 声韵拼合	125
(二) 声母、韵母、声韵拼合与音节的区别	126
三 介音的教学	127
(一) 什么是介音	127
(二) i、u、ü 作为介音与作为单元音韵母的读音区别	127
(三) 介音教学中常见的问题及纠正方法	128
四 音节拼写规则与词拼写规范的教学	129
(一) 汉语拼音的拼写规则	130
(二) 汉语拼音正词法基本规则	132
第六节 语流音变及其教学(1)	133
一 变调及其教学: 第三声与“一”“不”的变调规则	133
(一) 第三声的变调	133
(二) “一”的变调	136
(三) “不”的变调	137
二 轻声及其教学	138
(一) 什么是轻声	138
(二) 轻声的特点	138
(三) 轻声的作用	139
(四) 变读轻声的规律	140
(五) 轻声和轻读的区别	141
(六) 轻声的教学与应注意的问题	142
三 儿化韵	146
(一) 什么是儿化韵	146
(二) 儿化韵的构成方法	146
(三) 儿化韵的作用	147
(四) 儿化韵的读音	147

(五) 儿化韵教学应注意的问题	148
四 语气助词“啊”的音变	150
第七节 语流音变及其教学(2)	151
一 词语的轻重音格式与音长	151
(一) 什么是词语的轻重音格式与音长	151
(二) 双音节词语的轻重音格式	152
(三) 三音节词语的轻重音格式与音长	153
(四) 四音节词语的轻重音格式与音长	153
(五) 六种词语轻重音格式一览表	154
(六) 五个音节及以上的词和词组、短句的轻重音格式	154
(七) 部分单音节词在语流中的读法与词组的轻重音	155
(八) 词语的轻重音与音长的教学应注意的问题	160
二 音步	164
(一) 什么是音步	164
(二) 词语、短句中音步的划分(本节中用“ ”来划分音步)	165
(三) 音步教学中应注意的问题	166
第八节 语流音变及其教学(3)	169
一 短语连调与节奏单元	169
(一) 短语连调	169
(二) 节奏单元	170
二 短语连调教学的重要性	170
三 短语连调教学实例	171
四 短语连调向短句过渡的训练方法及练习	177
第九节 语调及语调教学	180
一 语调教学	180
(一) 句调中的声调	180
(二) 调域	181
(三) 停延	187
(四) 句重音	193
二 几种基本句子的句调	201
(一) 陈述句	201
(二) 疑问句	201

(三) 祈使句和感叹句	203
第十节 对话、短文朗读的教学	207

第二部分 练习

练习使用说明	215
练习一 导论	216
练习二 声调与声调教学	219
练习三 声母与声母教学 (记住七个发音部位和掌握五种发音器官间阻碍方式的操练)	223
练习四 韵母与韵母教学 (口形对比和舌位变化的操练)	230
练习五 变调、轻声、儿化韵及其教学	238
练习六 双音节词语的声调组合和轻重音格式	248
练习七 多音节词语的声调组合和轻重音格式	254
练习八 句调、停延、句重音及其教学	259
练习九 几种基本句子的句调	267
练习十 总复习讨论题	272

第三部分 附录

附录一 汉语普通话语音音节表	275
附录二 汉语—维吾尔语及汉语—哈萨克语辅音对照表	280
附录三 儿化韵的读音	282
附录四 双音节与多音节词语的声调组合格式	285
附录五 与汉语拼音声韵母对应的国际音标	289
附录六 与维吾尔文字母对应的国际音标	290
附录七 汉语拼音正词法基本规则	291

مۇندەرىجە

I بۆلۈم نەزەرىيەۋى بىلىملەر ۋە ئوقۇتۇش مېتودى

- 1 - پاراگراف مۇقەددىمە 1
1. تىل تاۋۇشى ئوقۇتۇشنىڭ ئەھمىيىتى ۋە تىل تاۋۇشى ھەققىدە بەزى ئاساسىي ئۇقۇملار 1
- (1) تىل تاۋۇشى ئوقۇتۇشنىڭ ئەھمىيىتى 1
- (2) تىل تاۋۇشى ھەققىدە بەزى ئاساسىي ئۇقۇملار 2
2. ئىككىنچى تىل ئوقۇتۇشى قاتارىغا كىرىدىغان خەنزۇ تىلى پۈتۈنچە تاۋۇشنىڭ ئوقۇتۇش سىستېمىسى 5
3. «خەنزۇ تىلى پىنىن لايىھەسى» ۋە ئۇنىڭ خەنزۇ تىلى پۈتۈنچە تاۋۇش ئوقۇتۇشى بىلەن مۇناسىۋىتى 6
- 2 - پاراگراف تون ۋە تون ئوقۇتۇشى 8
1. بوغۇم ئوقۇتۇشنىڭ ئەھمىيىتى 9
2. تونغا مۇناسىۋەتلىك بەزى ئاساسىي ئۇقۇملار 9
3. تون ئوقۇتۇشىدا دىققەت قىلىشقا تېگىشلىك مەسىلىلەر 10
- (1) بىر بوغۇملۇق خەت ۋە سۆزلەرنىڭ تۆت توننى ئوقۇتۇشىدىكى مۇھىم نۇقتىلار 10
- (2) تۆت توننىڭ ئوقۇتۇش تەرتىپى 11
- (3) بىر بوغۇملۇق خەت ياكى سۆزلەرنىڭ توننى بېكىتىش مەشقىلىرى 14
- (4) تۆت توننى نوتىدىكى يۇقىرى-تۆۋەن بولۇشتەك ئوخشىمىغان ئوقۇلۇشىدىن باشلاپ توۋلاپ ئوقۇش 15
- (5) ئىككى بوغۇملۇق سۆزلەرنىڭ توننى بېكىتىش مەشقىلىرى 15
- (6) ئۈچ بوغۇملۇق ۋە تۆت بوغۇملۇق سۆزلەرنىڭ توننى بېكىتىش مەشقىلىرى 18
- (7) تون خاتالىقىنى قانداق توغرىلاش كېرەك 19
- 3 - پاراگراف شېڭمۇ ۋە شېڭمۇ ئوقۇتۇشى 21
1. خەنزۇ تىلى پۈتۈنچە ئاساسىدىكى شېڭمۇلارنىڭ تۈرگە بۆلۈنۈشى 22
2. شېڭمۇلارنىڭ تەلەپپۇز قىلىنىشىدىكى مۇھىم نۇقتىلار ۋە ئۇلارنىڭ فونېتىكىلىق تەسۋىرى 24
- (1) b—p 24
- (2) d—t 25
- (3) g—k 27
- (4) j—q 28
- (5) zh—ch 29

31	z—c (6)
32	f (7)
32	h (8)
33	x (9)
34	sh (10)
35	r (11)
35	s (12)
36	m (13)
37	n (14)
37	l (15)
38	3. ىر قانچە گۇرۇپپا شېگمۇنىڭ سېلىشتۇرمىسى
38	(1) نەپەسىسىز ۋە نەپەسلىك تاۋۇشلارنىڭ سېلىشتۇرمىسى
38	(2) شېگمۇ m بىلەن n نىڭ سېلىشتۇرمىسى
39	(3) شېگمۇ p بىلەن f نىڭ سېلىشتۇرمىسى
40	(4) شېگمۇ f بىلەن h نىڭ سېلىشتۇرمىسى
41	(5) شېگمۇ l بىلەن r نىڭ سېلىشتۇرمىسى
42	(6) شېگمۇ n بىلەن l نىڭ سېلىشتۇرمىسى
43	(7) شېگمۇ s بىلەن c نىڭ سېلىشتۇرمىسى
44	(8) شېگمۇ x بىلەن s نىڭ سېلىشتۇرمىسى
45	(9) شېگمۇ sh بىلەن x نىڭ سېلىشتۇرمىسى
46	(10) شېگمۇ sh بىلەن s نىڭ سېلىشتۇرمىسى
47	(11) شېگمۇ ch بىلەن s نىڭ سېلىشتۇرمىسى
	4. شېگمۇ ئوقۇتۇشىدا دىققەت قىلىشقا تېگىشلىك مەسىلىلەر ۋە كۆپ كۆرۈلىدىغان
47	تەلەپپۇز خاتالىقلىرىنى توغرىلاش ئۇسۇللىرى
48	(1) كۆپ كۆرۈلىدىغان تەلەپپۇز خاتالىقلىرىنىڭ پەيدا بولۇشىدىكى سەۋەبلەر
	(2) ئوقۇتقۇچىلار ئوقۇغۇچىلارنىڭ تەلەپپۇز خاتالىقلىرىنى توغرىلاشتا دىققەت قىلىشقا
49	تېگىشلىك مەسىلىلەر
50	(3) ئوقۇغۇچىلارنىڭ تەلەپپۇز خاتالىقلىرىنى توغرىلاشنىڭ كونكرېت ئۇسۇللىرى
60	4 - پاراگراف يۈنمۇ ۋە يۈنمۇ ئوقۇتۇشى
61	1. يۈنمۇلارنىڭ تۈرگە بۆلۈنۈشى
62	2. يۈنمۇ ئوقۇتۇشىدا دىققەت قىلىشقا تېگىشلىك مەسىلىلەر
63	3. يۈنمۇلارنى تەلەپپۇز قىلىشتىكى مۇھىم نۇقتىلار ۋە ئۇلارنىڭ تەسۋىرى
63	(1) تاق يۈنمۇ
74	(2) قوشما يۈنمۇ

- 91 (3) دىماغ يۈنمۇلىرى
- 111 (4) ئالاھىدە يۈنمۇ

5 - پاراگراف بوغۇم، شېگمۇ - يۈنمۇ بىرىكمىسى، ۋاستىچى تاۋۇش ۋە قوشۇپ

- 119 يېزىش قائىدىلىرى ئوقۇتۇشى
- 119 1. بوغۇم ۋە بوغۇم ئوقۇتۇشى
- 119 (1) بوغۇم دېگەن نېمە
- 119 (2) بوغۇمنىڭ تۈزۈلۈشى
- 121 (3) بوغۇملارنىڭ خەنزۇ تىلىنى ئىككىنچى تىل قىلىپ ئوقۇتۇشتىكى رولى
- 123 (4) بوغۇم ئوقۇتۇشىدا دىققەت قىلىشقا تېگىشلىك مەسىلىلەر
- 125 2. شېگمۇ - يۈنمۇ بىرىكمىسى ۋە بوغۇم ئوقۇتۇشى
- 125 (1) شېگمۇ - يۈنمۇ بىرىكمىسى
- 126 (2) شېگمۇ، يۈنمۇ، شېگمۇ - يۈنمۇ بىرىكمىسى ۋە بوغۇمنىڭ پەرقى
- 127 3. ۋاستىچى تاۋۇش ئوقۇتۇشى
- 127 (1) ۋاستىچى تاۋۇش دېگەن نېمە
- 127 (2) ۋاستىچى تاۋۇش سۈپىتىدە ئوقۇلىدىغان ۋە يەككە سوزۇق تاۋۇشلۇق يۈنمۇ سۈپىتىدە ئوقۇلىدىغان a, u, l ۋە لەرنىڭ تاۋۇش ئۇزۇنلۇقى جەھەتتىكى پەرقى
- 128 (3) ۋاستىچى تاۋۇش ئوقۇتۇشىدا كۆپ كۆرۈلىدىغان مەسىلىلەر ۋە توغرىلاش ئۇسۇللىرى
- 129 4. بوغۇملارنى قوشۇپ يېزىش قائىدىسى ۋە سۆزلەرنى قوشۇپ يېزىش ئۆلچىمى ئوقۇتۇشى
- 130 (1) خەنزۇ تىلى پىنيىنىنى قوشۇپ يېزىش قائىدىسى
- 132 (2) خەنزۇ تىلى پىنيىنىنىڭ ئىملاسىدىكى ئاساسىي قائىدىلەر

6 - پاراگراف نۇتۇق ئېقىمىدىكى تاۋۇش ئۆزگىرىشى ۋە ئوقۇتۇشى (1)

- 133 1. تون ئۆزگىرىشى ۋە ئوقۇتۇشى: ئۈچىنچى تون ۋە «不»، «一» لارنىڭ تون ئۆزگىرىشى قائىدىلىرى
- 133 (1) ئۈچىنچى توننىڭ ئۆزگىرىشى
- 136 (2) «一» نىڭ تون ئۆزگىرىشى
- 137 (3) «不» نىڭ تون ئۆزگىرىشى
- 138 2. يېنىك تون ۋە يېنىك تون ئوقۇتۇشى
- 138 (1) يېنىك تون دېگەن نېمە
- 138 (2) يېنىك توننىڭ ئالاھىدىلىكى
- 139 (3) يېنىك توننىڭ رولى
- 140 (4) يېنىك تونغا ئۆزگەرتىپ ئوقۇش قائىدىسى
- 141 (5) يېنىك تون بىلەن يەڭگىل ئوقۇشنىڭ پەرقى
- 142 (6) يېنىك تون ئوقۇتۇشى ۋە دىققەت قىلىشقا تېگىشلىك مەسىلىلەر

146	3. تىل قايرىلما يۈنمۇ
146	(1) تىل قايرىلما يۈنمۇ دېگەن نېمە
146	(2) تىل قايرىلما يۈنمۇلىرىنىڭ تۈزۈلۈش ئۇسۇلى
147	(3) تىل قايرىلما يۈنمۇنىڭ رولى
147	(4) تىل قايرىلما يۈنمۇلىرىنىڭ تەلەپپۇزى
148	(5) تىل قايرىلما يۈنمۇ ئوقۇتۇشىدا دىققەت قىلىشقا تېگىشلىك مەسىلىلەر
150	4. ئىنتوناتسىيەنى بىلدۈرىدىغان ئولانما ياردەمچى سۆز «阿» نىڭ تەلەپپۇزىدىكى ئۆزگىرىش
151	7 - پاراگراف نۇتۇق ئېقىمىدىكى تاۋۇش ئۆزگىرىشى ۋە ئوقۇتۇشى (2)
151	1. سۆزلەرنىڭ يەڭگىل-كۈچلۈك ئوقۇلۇشى ۋە تاۋۇش ئۇزۇنلۇقى
151	(1) سۆزلەرنىڭ يەڭگىل-كۈچلۈك ئوقۇلۇش قېلىپى ۋە تاۋۇش ئۇزۇنلۇقى دېگەن نېمە
152	(2) ئىككى بوغۇملۇق سۆزلەرنىڭ يەڭگىل-كۈچلۈك ئوقۇلۇش قېلىپلىرى
153	(3) ئۈچ بوغۇملۇق سۆزلەرنىڭ يەڭگىل-كۈچلۈك ئوقۇلۇش قېلىپى ۋە تاۋۇش ئۇزۇنلۇقى
153	(4) تۆت بوغۇملۇق سۆزلەرنىڭ يەڭگىل-كۈچلۈك ئوقۇلۇش قېلىپى ۋە تاۋۇش ئۇزۇنلۇقى
154	(5) ئالتە خىل سۆزنىڭ يەڭگىل-كۈچلۈك ئوقۇلۇش قېلىپلىرى جەدۋىلى
154	(6) بەشتىن ئارتۇق بوغۇملۇق سۆز، سۆز بىرىكمىلىرى ۋە قىسقا ئىبارلەرنىڭ يەڭگىل-كۈچلۈك ئوقۇلۇش قېلىپلىرى
154	(7) بىر قىسىم بىر بوغۇملۇق سۆزلەرنىڭ نۇتۇق ئېقىمىدىكى ئوقۇلۇشى ۋە سۆز بىرىكمىلىرىنىڭ يەڭگىل-كۈچلۈك ئوقۇلۇشى
155	(8) سۆزلەرنىڭ يەڭگىل-كۈچلۈك ئوقۇلۇشى ۋە تاۋۇش ئۇزۇنلۇقى ئوقۇتۇشىدا دىققەت قىلىشقا تېگىشلىك مەسىلىلەر
160	2. تۇراق
164	(1) «تۇراق» دېگەن نېمە
164	(2) سۆز ۋە قىسقا جۈملىلەردىكى تۇراقلارنىڭ ئايرىلىشى (بۇ دەرسلىكتە تۇراقلار « » بەلگىسى بىلەن ئايرىلىدۇ)
165	(3) تۇراق ئوقۇتۇشىدا دىققەت قىلىشقا تېگىشلىك مەسىلىلەر
169	8 - پاراگراف نۇتۇق ئېقىمىدىكى تاۋۇش ئۆزگىرىشى ۋە ئوقۇتۇشى (3)
169	1. قىسقا ئىبارلەرنىڭ تونلىرىنى ئۇلاپ ئوقۇش ۋە رېتىم بىرلىكى
169	(1) قىسقا ئىبارلەرنىڭ تونلىرىنى ئۇلاپ ئوقۇش
170	(2) رېتىم بىرلىكى
170	2. قىسقا ئىبارلەرنىڭ تونلىرىنى ئۇلاپ ئوقۇش ئوقۇتۇشىنىڭ مۇھىملىقى
171	3. قىسقا ئىبارلەرنىڭ تونلىرىنى ئۇلاپ ئوقۇش ئوقۇتۇشىدا دائىر ئەمەلىي مىساللار
171	4. قىسقا ئىبارلەرنىڭ تونلىرىنى ئۇلاپ ئوقۇشتىن قىسقا جۈملىگە ئۆتۈش مەشىقلىرىنى
177	ئىشلەش ئۇسۇلى ۋە مەشىقلەر

- 9 - پاراگراف ئىنتوناتسىيە ۋە ئىنتوناتسىيە ئوقۇتۇشى 180
1. ئىنتوناتسىيە ئوقۇتۇشى 180
- (1) جۈملە ئىنتوناتسىيەسىدىكى تون 180
- (2) تون رايونى 181
- (3) تىنىش 187
- (4) جۈملە ئۇرغۇسى 193
2. بىر قانچە خىل ئاساسىي جۈملەنىڭ ئىنتوناتسىيەلىرى 201
- (1) بايان جۈملە 201
- (2) سوراق جۈملە 201
- (3) ئارزۇ-تىلەك جۈملە ۋە ئۈندەش جۈملە 203
- 10 - پاراگراف دىيالوگ ۋە قىسقا تېكىستلەرنى ئۈنلۈك ئوقۇش ئوقۇتۇشى 207

II بۆلۈم مەشىقلەر

- مەشىقلەرنى ئىشلەش ھەققىدە چۈشەندۈرۈش 215
- 1 - مەشىق مۇقەددىمە 216
- 2 - مەشىق تون ۋە تون ئوقۇتۇشى 219
- 3 - مەشىق شېڭمۇ ۋە شېڭمۇ ئوقۇتۇشى (يەتتە تاۋۇش چىقىرىش ئورنىنى ئەستە ساقلاش ۋە تاۋۇش چىقىرىش ئورگانلىرىنىڭ بەش خىل توسالغۇ پەيدا قىلىش ئۇسۇلىنى ئىگىلەش) 223
- 4 - مەشىق يۈنمۇ ۋە يۈنمۇ ئوقۇتۇشى (ئېغىز شەكلىنىڭ سېلىشتۇرمىسى ۋە تىل ئورنىنىڭ ئۆزگىرىشى توغرىسىدا مەشىقلەر) 230
- 5 - مەشىق تون ئۆزگىرىشى ، يېنىك تون ، تىل قايرىلما يۈنمۇ ئوقۇتۇشى 238
- 6 - مەشىق ئىككى بوغۇملۇق سۆزلەرنىڭ تون بىرىكمىلىرى ۋە يەڭگىل - كۈچلۈك ئوقۇلۇش قېلىپلىرى 248
- 7 - مەشىق كۆپ بوغۇملۇق سۆزلەرنىڭ تون بىرىكمىلىرى ۋە ئۇلارنىڭ يەڭگىل - كۈچلۈك ئوقۇلۇش قېلىپلىرى 254
- 8 - مەشىق جۈملە ئىنتوناتسىيەسى ، تىنىش ، جۈملە ئۇرغۇسى ئوقۇتۇشى 259

9 - مەشق بىر قانچە ئاساسىي جۈملىلەرنىڭ ئىنتوناتسىيەسى 267

10 - مەشق ئومۇمىي تەكرار ئۈچۈن مۇھاكىمە سوئاللار 272

III بۆلۈم قوشۇمچىلار

1 - قوشۇمچە خەنزۇ تىلى پۈتۈڭخۇاسىدىكى بوغۇملار جەدۋىلى 275

2 - قوشۇمچە خەنزۇ تىلى - ئۇيغۇر تىلى ، خەنزۇ تىلى - قازاق تىلىنىڭ ئۈزۈك
تاۋۇشلىرىنىڭ سېلىشتۇرما جەدۋىلى 280

3 - قوشۇمچە تىل قايرىلما يۈنمۇلىرىنىڭ ئوقۇلۇشى 282

4 - قوشۇمچە ئىككى بوغۇملۇق ۋە كۆپ بوغۇملۇق سۆزلەرنىڭ تون بىرىكمىلىرى
قىلىپى 285

5 - قوشۇمچە خەنزۇ تىلىدىكى شېڭمۇ ۋە يۈنمۇلار بىلەن ماس خەلقئارالىق
ترانسكرىپسىيە بەلگىلىرى 289

6 - قوشۇمچە ئۇيغۇر تىلى ھەرپلىرى بىلەن ماس خەلقئارالىق ترانسكرىپسىيە
بەلگىلىرى 290

7 - قوشۇمچە خەنزۇ تىلى پىنيىنىنىڭ ئاساسىي ئىملا قائىدىلىرى 291

第一部分

理论知识与教学方法

I بۆلۈم نەزەرىيەۋى بىلىملەر ۋە ئوقۇتۇش مېتودى

第一节 导论

1 - پاراگراف مۇقەددىمە

一 语音教学的重要性及有关语音的一些基本概念

1. تىل تاۋۇشى ئوقۇتۇشنىڭ ئەھمىيىتى ۋە تىل تاۋۇشى ھەققىدە بەزى ئاساسىي ئۇقۇملار

■ (一) 语音教学的重要性

(1) تىل تاۋۇشى ئوقۇتۇشنىڭ ئەھمىيىتى

语音是语言的三要素之一，语言的其他要素——语法和词汇都必须通过语音才能表达出来。学习一种语言，首先必须准确掌握语音。作为交际工具，语音不好会直接影响口语的表达，影响听力和理解，可见语音的重要。语音教学是第二语言教学的第一步，是第二语言教学的基础，是掌握听说读写技能和交际能力的前提。加强语音教学是保证汉语教学质量的重要一环，无论是教材还是课堂教学，语音都不应该被忽视。

تىل تاۋۇشى تىلنىڭ ئۈچ ئاساسىي تەركىبىي قىسمىنىڭ بىرى، تىلنىڭ قالغان ئىككى تەركىبىي قىسمى — گىرامماتىكا ۋە لۇغەت تەركىبى بولسا تىل تاۋۇشى ئارقىلىقلا ئىپادىلىنىدۇ. بىر خىل تىلنى ئۆگىنىشتە ئالدى بىلەن ئۇنىڭ تاۋۇشىنى توغرا ئىگىلىۋېلىش ئىنتايىن مۇھىم. تىل بىر خىل ئالاقىلىشىش قورالى بولغان ئىكەن، ئالدى بىلەن ئۇنىڭ تاۋۇشىنى ياخشى ئىگىلىۋېلىشىمىزغا توغرا كېلىدۇ، بولمىغاندا، ئېغىز تىل ئارقىلىق ئىپادىلەش، ئاڭلاش ۋە چۈشىنىشىمىز قاتارلىقلارغا بىۋاسىتە تەسىر يېتىشى مۇمكىن. بۇنىڭدىن تىل تاۋۇشىنىڭ قانچىلىك مۇھىم ئىكەنلىكىنى بىلىۋېلىشقا بولىدۇ. تىل تاۋۇشى ئوقۇتۇشى ئىككىنچى تىل ئوقۇتۇشنىڭ بىرىنچى قەدىمى، ئىككىنچى تىل ئوقۇتۇشنىڭ ئاساسى، ئاڭلاش، سۆزلەش، ئوقۇش ۋە يېزىشتىن ئىبارەت تۆت خىل ماھارەتنىڭ، شۇنىڭدەك ئالاقىلىشىش قابىلىيىتىنىڭ ئالدىنقى شەرتى. تىل تاۋۇشى ئوقۇتۇشنى كۈچەيتىش خەنزۇ تىلى ئوقۇتۇشنىڭ سۈپىتىگە كاپالەتلىك قىلىشنىڭ مۇھىم ھالقىسى. شۇڭا، مەيلى ئوقۇتۇش ماتېرىياللىرىدا بولسۇن، ياكى دەرسخانا ئوقۇتۇشىدا بولسۇن، تىل تاۋۇشى ئوقۇتۇشى سەل قاراشقا بولمايدىغان مۇھىم مەزمۇن.

■ (二) 有关语音的一些基本概念

(2) تىل تاۋۇشى ھەققىدە بەزى ئاساسىي ئۇقۇملار

1. 语音的四个要素

(1) تىل تاۋۇشىنىڭ تۆت ئامىلى

(1) 音色: 也叫音质。是指声音的特色。是由发音物体、发声条件和发声方法决定的。例如不同的声母、韵母。

① تاۋۇش تېمبىرى: تاۋۇش ساپاسى دەپمۇ ئاتىلىدۇ. تاۋۇشنىڭ سۈپىتىنى كۆرسىتىدۇ. ئۇ تاۋۇش چىقارغۇچى جىسىم، تاۋۇش چىقىرىش شەرتىنىڭ ئوخشىماسلىقى ۋە تاۋۇش چىقىرىش ئۇسۇلى قاتارلىق ئۈچ ئامىلدىن بەلگىلىنىدۇ. مەسىلەن، ئوخشىمايدىغان شېئىملار ۋە يۈنمۇلار.

(2) 音高: 是指声音的高低。例如不同的声调。

② تاۋۇش ئېگىزلىكى: تاۋۇشنىڭ يۇقىرى-تۆۋەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ. مەسىلەن ئوخشىمايدىغان تونلار.

(3) 音长: 是指声音的长短。

③ تاۋۇش ئۇزۇنلۇقى: تاۋۇشنىڭ ئۇزۇن-قىسقىلىقىنى كۆرسىتىدۇ.

(4) 音强: 是指声音的强弱。例如轻重音等。

④ تاۋۇش كۈچى: تاۋۇشنىڭ كۈچلۈك-ئاجىزلىقىنى كۆرسىتىدۇ. مەسىلەن يەڭگىل-كۈچلۈك

تاۋۇشلار.

2. 音素、音位和音位变体

(2) تاۋۇش ئېلېمېنتى، فونېما ۋە فونېما ۋارىيانتى

(1) 音素: 最小的语音单位。例如mā是由m、a和第一声这三个音素组成的。

① تاۋۇش ئېلېمېنتى: ئەڭ كىچىك تاۋۇش بىرلىكىدۇر. مەسىلەن mā دېگەن بوغۇم، m بىلەن a دىن ئىبارەت ئىككى تاۋۇش ئېلېمېنتى ۋە بىرىنچى توندىن ئىبارەت ئۈچ تاۋۇش ئېلېمېنتىدىن تەركىب تاپقان.

(2) 音位: 能区别意义的最小的语音单位。汉语拼音字母所代表的就是普通话的音位。

② فونېما: مەنە پەرقلەندۈرۈش رولىغا ئىگە ئەڭ كىچىك تاۋۇش بىرلىكىدۇر. خەنزۇ تىلى پۈتۈڭخۇاسىدىكى پىنىن ھەرپلىرى خەنزۇ تىلى پۈتۈڭخۇاسىدىكى فونېمىلارغا ۋەكىللىك قىلىدۇ.

(3) 音位变体: 一个音位经常包含几个音素。例如拼音字母 a，在大 dà [tɑ⁵¹]、代 dài [tai⁵¹]、到 dào [tau⁵¹]、变 biàn [pien⁵¹] 四个字中发音不同，a 分别发成央 a [A]、前 a[a]、后 a [a] 和 [ɛ] 等“音素”。这些不同的音素也可以叫作字母 a 的音位变体。一个音位可以有几个音位变体。因此，我们应该注意到：同一个拼音字母在不同的音节中，有发音不同的现象。

③ فونېما ۋارىيانتى: بىر فونېما دائىم ئوخشاش بولمىغان بىر قانچە تاۋۇش ئېلېمېنتى ئارقىلىق ئىپادىلىنىدۇ. مەسىلەن، خەنزۇ تىلى پىنيىن ھەرىپى a فونېمىسى 大 dà [tɑ⁵¹]، 代 dài [tai⁵¹]، 到 dào [tau⁵¹]، 变 biàn [pien⁵¹] قاتارلىق تۆت خەتنىڭ تەركىبىدە ئايرىم-ئايرىم ھالدا ئالدىنقى [ɑ]، ئارا [a]، كەينى [a] ۋە [ɛ] قاتارلىق تۆت خىل «تاۋۇش ئېلېمېنتى» بولۇپ تەلەپپۇز قىلىنغان. بىر-بىرىگە ئوخشاشمايدىغان بۇ تاۋۇش ئېلېمېنتلىرى a فونېمىسىنىڭ فونېما ۋارىيانتلىرى بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. بىر فونېمىنىڭ بىر قانچە فونېما ۋارىيانتى بولىدۇ. شۇڭا ئەينى بىر پىنيىن ھەرىپىنىڭ ئوخشىمىغان بوغۇمدا تەلەپپۇزى ئوخشاش بولمايدىغانلىقىغا دىققەت قىلىشىمىز كېرەك.

3. 发音器官的构造

3) تاۋۇش چىقىرىش ئورگانلىرىنىڭ تۈزۈلۈشى

语音是由人的发音器官发出的，发音器官和它们的活动决定语音的区别。因此，我们必须了解发音器官的构造和它们在构成语音中的作用。所以，教师必须学会看懂发音器官图和发每个声母、韵母时正确的口形图（嘴怎么张）、舌位图（舌头怎么摆）。

تىل تاۋۇشى ئىنسانلارنىڭ تاۋۇش چىقىرىش ئورگانلىرىدىن چىقىدۇ، تاۋۇش چىقىرىش ئورگانلىرى ۋە ئۇلارنىڭ ھەرىكىتى تىل تاۋۇشلىرىنىڭ بىر-بىرىدىن پەرقلىنىشىنى بەلگىلەيدۇ. شۇڭا بىز ئالدى بىلەن تاۋۇش چىقىرىش ئورگانلىرىنىڭ تۈزۈلۈشى ۋە بۇ ئورگانلارنىڭ تىل تاۋۇشلىرىنى شەكىللەندۈرۈشتىكى رولى بىلەن تونۇشۇپ چىقىشىمىز كېرەك. شۇڭا خەنزۇ تىلى ئوقۇتقۇچىلىرى تاۋۇش چىقىرىش ئورگانلىرىنىڭ ئىسھابىنى ۋە ھەر بىر شېڭمۇ، يۈنمۇ تەلەپپۇز قىلىنغاندىكى ئېغىز شەكلى (ئېغىزنىڭ ئېچىلىش دەرىجىسى قانداق بولىدىغانلىقى) ۋە تىل ئورنىنىڭ ئىسھابىنى ياخشى ئىگىلەپ، بۇ ئىسھابىلارنى كۆرۈپ چۈشىنىلەيدىغان بولۇشى كېرەك.